

Секція 2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

УДК 378.147:[657+336.22]

РЕАЛІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОЇ КОМПОНЕНТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

*Азаренков Г.Ф., к.е.н., професор.
grygorii.azarenkov@hneu.net*

*Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

На сьогодні, провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, економісти сучасний стан розвитку економіки визначають як інформаційну, креативну економіку, економіку знань[1, стор.85]. Інформація та знання виходять на принципово новий рівень. Глобалізаційні процеси в світі призвели не тільки до вільного переміщення капіталів, ресурсів, створення наднаціональних корпорацій, а й активного розповсюдження елементів цифрової економіки, хмарних технологій. Темпи розповсюдження та розмноження інформаційного ресурсу через всесвітню мережу значно зменшує часовий лаг отримання певних конкурентних переваг, які раніше забезпечувались територіальним розташуванням та інформаційними бар'єрами. Специфічні характеристики нової інформаційної економіки формують новий перелік вимог до суб'єктів соціально-економічної діяльності. Інформаційна, цифрова економіка потребує фахівців готових та спроможних відповідати сучасним викликам. Відповідно, підготовка фахівців з вищою освітою також потребує певних змін. Виклики сучасної економіки стали однією з передумов активного запровадження компетентнісного підходу в освітньому процесі.

На сьогодні підготовка майбутніх фахівців за спеціальністю облік і оподаткування ґрунтується на затвердженому стандарті вищої освіти [2]. Ціллю навчання зазначений стандарт визначає підготовку фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та прикладні проблеми у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування [2]. Аналітична складова є значною та невід'ємною

складовою підготовки фахівців. Затверджений стандарт передбачає набуття студентами сукупності відповідних компетенцій.

Підготовка сучасних фахівців не може не враховувати поточні та майбутні потреби ринку. Тісна співпраця освітнього середовища з представниками бізнес-середовища забезпечують актуальність змістовної складової підготовки фахівців.

Останнім часом відбулись значні зміни щодо вимог до фахівців облікового профілю.

Широке застосування спеціалізованих програмних продуктів, процеси автоматизації основних напрямків обліку, запровадження елементів електронного документообігу, все це призводить до принципової зміни як функціональних обов'язків фахівців-обліковців, так і до зміни підходів щодо роботи бухгалтерських служб установ.

На сьогодні, фахівець облікового профілю має не тільки забезпечувати якісне здійснення облікових процедур, значна частина яких може бути автоматизована, а й ефективно працювати з отриманою інформацією, формувати обліково-аналітичну складову забезпечення прийняття управлінських рішень.

Викладання облікових дисциплін має гармонійно поєднувати можливість набуття студентами компетентностей за різними складовими. Поряд з отриманням знань, вмінь, навичок щодо облікових процедур, значна увага приділяється аналітичній компоненті підготовки фахівців, через набуття відповідних компетентностей.

Вважаємо розвиток аналітичних компетентностей значимою складовою підготовки майбутніх фахівців. Автором було виділено три основні напрямки реалізації аналітичної компоненти підготовки фахівців спеціальності облік і оподаткування.

По-перше, дисципліни, предметом вивчення яких є безпосередньо аналіз. Як то, економічний аналіз, фінансовий аналіз, аналіз за галузями господарської діяльності, тощо. Дисципліни цього блоку спрямовані на набуття аналітичних компетентностей. По-друге, дисципліни професійно-профільної спрямованості, серед яких можна визначити управлінській облік, фінансовий облік, інформаційні системи в обліку. По-третє, дисципліни загальноекономічної підготовки. До цієї групи можна віднести навчальну дисципліну економіка підприємства, менеджмент, фінанси тощо.

Кожна з навчальних дисциплін за трьома напрямками спрямована, з різним ступенем впливу, забезпечує формування відповідних

компетентностей аналітичної складової підготовки. Вважаємо, що за кожним з цих напрямків, вивчення дисциплін має забезпечувати формування аналітичної компоненти підготовки.

Рисунок 1 – Аналітична компонента в формуванні компетентностей майбутніх фахівців

Важливим аспектом викладання облікових дисциплін, який спрямовано на підвищення якості підготовки фахівців, є застосування методів активізації навчального процесу. Серед широкого спектру існуючого інструментарію методів активізації навчального процесу, можна виділити застосування елементів тренінгового навчання. Багатогранність форм організації групової роботи під час проведення тренінгу [3, стор. 41] надає викладачу широкі можливості щодо реалізації аналітичної компоненти навчання. Використання тренінгових технологій під час вивчення навчальних дисциплін фінансовий облік, управлінський облік сприяє формуванню системного мислення у студентів, дозволяє студентам визначити облік як складну систему; виявляти взаємний вплив та взаємодію облікових підсистем. Сукупність облікових дисциплін, поряд з розкриттям технології облікових процесів за кожною ділянкою обліку, документальним оформленням господарських операцій,

реєстрів, звітності, визначенням аспектів організації обліку на підприємстві, стає підґрунтям формування інформаційно-аналітичної бази.

Поряд із застосуванням тренінгових технологій, розкриттю аналітичної компоненти сприяє проведення ділових ігор, симуляцій, які спрямовані на моделювання реальних бізнес-ситуацій, які потребують аналізу, оцінювання та прийняття управлінських рішень. Використання технологій активізації навчального процесу, які передбачають моделювання розвитку сценаріїв, дозволяє майбутнім фахівцям більш ефективно інтегруватись в реальні економічні відносини.

Також, одним з результативних напрямків підвищення якості підготовки фахівців спеціальності обліку і оподаткування є використання в навчальному процесі «Віртуальної бухгалтерії».

Сучасні програмні продукти, які використовуються на підприємствах для автоматизації облікових процесів, передбачають можливість формування звітності. Інформаційне наповнення такої звітності залежить від обраних параметрів, коректності добору критеріїв вибору інформації, структури показників. Для сучасного фахівця актуальним є здатність коректно формулювати економічну задачу, реалізувати її виконання автоматичним програмним продуктом, а також надати адекватну оцінку отриманого результату.

Тенденції розвитку світової економіки в умовах інформаційної економіки, призводять до переходу від класичного обліку до облікового консалтингу. Виконання виключно облікових процедур значною мірою переводиться в автоматизований формат. Тому підготовка сучасних фахівців за обліковими дисциплінами має орієнтувати їх на вимоги не тільки сучасної економіки, а й на економіку майбутнього.

Література:

1 Kyvliuk, O. P. Knowledge economy as an intellectual resource of knowledge management theory / O. P. Kyvliuk, A. V. Sakun // Науковий вісник Полісся. – 2017. - № 2 (10). Ч. 1. – С. 83-89.

2 Стандарт вищої освіти України, затверджений наказом МОН України від 19.11.2018 р.. URL: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf

3 Тренінгове навчання в закладі вищої освіти: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / М. В. Афанасьєв, Г. А. Полякова, Н. Ф. Романова та ін.; за заг. ред. професора М. В. Афанасьєва. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 323 с.